

WYMAGANIA EDUKACYJNE (roczne i śródroczne) – ROK SZKOLNY 2025/2026

Język polski, poziom podstawowy, klasa: 1t

Nauczycielka: mgr Urszula Dara

Technikum 5-letnie po szkole podstawowej

PODRECZNIK:

NOWE Ponad słowami 1 część 1 i 2. Podręcznik do języka polskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy i rozszerzony.

Małgorzata Chmiel, Anna Cisowska, Joanna Kościerzyńska, Helena Kusy, Aleksandra Wróblewska

Nr dopuszczenia: 1014/1/2024/z1, 1014/2/2024/z1

PROGRAM:

Barbara Łabęcka, *Ponad słowami Program nauczania języka polskiego w liceum ogólnokształcącym i technikum od roku szkolnego 2019/2020*

Uczeń celujący spełnia warunki na ocenę bardzo dobrą oraz:

- twórczo rozwija swoje zdolności;
- umie samodzielnie zdobywać wiadomości;
- systematycznie wzbogaca swą wiedzę przez czytanie książek i artykułów;
- samodzielnie wykonuje pomoce, które można wykorzystać na lekcji;
- umie syntetyzować, wyjaśniać związki społeczno-polityczne, historyczne i kulturowe oraz odnajdywać je w dziełach literackich;
- odczytuje teksty kultury w ich warstwie semantycznej i semiotycznej;
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe;
- wnikliwie interpretuje teksty, udziela pogłębionych odpowiedzi na zadany temat;
- trafnie stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy);
- rozumie pojęcie rubasznosci i wskazuje jego funkcje w tekście;
- bierze udział w konkursach oraz olimpiadach przedmiotowych.

Kompozycja i język wypowiedzi jak na ocenę bardzo dobrą.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który poza wiedzą i umiejętnościami na niższe od bardzo dobrej oceny, powinien umieć: analizować, syntetyzować i oceniać zjawiska literackie i kulturowe poznane w toku nauki w szkole.

Oznacza to, że:

- umie określić i wskazać związki omawianych epok (starożytność – I półrocze, starożytność, średniowiecze, renesans i barok – rok szkolny) z kulturą oraz zjawiskami społeczno-politycznymi i zastosować je w interpretacji utworów literackich z kanonu lektury podstawowej;
- umie oceniać i wartościować poznane dzieła uzasadniając swój sąd;
- gromadzi, porządkuje i wykorzystuje materiały z naukowych źródeł;
- w interpretacji utworów wykorzystuje trafnie potrzebne konteksty własne i poznane w toku nauki szkolnej;
- analizuje teksty literackie ze wskazaniem funkcji użytych środków stylistycznych;
- interpretuje różne teksty kultury;
- wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami,
- korzysta z literatury naukowej, dokonuje krytycznej selekcji źródeł
- tworzy teksty o wyższym stopniu złożoności,
- rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym,

Kompozycja:

Kryteria jak na ocenę dobrą.

Język:

- bogate słownictwo;
- przestrzeganie etykiety językowej;
- stosowanie terminologii naukowej.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który powinien umieć to, co na ocenę dopuszczającą i dostateczną, i oprócz tego:

- scharakteryzować literackie wzorce osobowe, charakterystyczne dla omawianych epok (starożytność – I półrocze, starożytność, średniowiecze, renesans i barok – rok szkolny)
- porównać idee nowej epoki literackiej z poprzednimi (tradycje literackie, staropolskie i oświeceniowe, konteksty biblijne i antyczne);
- scharakteryzować utwory będące ilustracją idei poszczególnych epok literackich;
- scharakteryzować utwory w powiązaniu z klasyfikacją tematyczną, gatunkową, estetyczną, filozoficzną;
- porównać różne dziedziny sztuki, literatury, malarstwa, muzyki, teatru, filmu;
- powiązać fakty historyczne z faktami literackimi;
- scharakteryzować cechy językowe utworów literackich;
- gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych materiały z różnych źródeł o literaturze, teatrze, filmie czy innych dziedzinach sztuki;
- odróżniać arcydzieło od kiczu;
- analizować typowe dla epoki i autora teksty ze wskazaniem dominanty interpretacyjnej.

Kompozycja:

- wypowiedź zawiera wyraźnie postawioną tezę, argumenty i sądy.

Język:

- bogate słownictwo;
- przestrzeganie etykiety językowej.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który powinien znać wiadomości wymienione na ocenę dopuszczającą i oprócz tego umieć:

- streścić wybrane wątki lektur podstawowych;
- wyjaśnić idee poszczególnych epok literackich (starożytność – I półrocze, starożytność, średniowiecze, renesans i barok – rok szkolny)
- umieć powiązać fakty literackie z najważniejszymi zdarzeniami historycznymi i społecznymi, charakterystycznymi dla omawianych epok.
- wyróżnić cechy kierunków filozoficznych, artystycznych w konkretnych utworach literackich: katharsis, stoicyzm, epikureizm, horacjanizm, hedonizm, idealizm, sofizm, asceza, teocentryzm, franciszkanizm, scholastyka, uniwersalizm, humanizm, reformacja, cynizm, racjonalizm, sceptycyzm, mistycyzm, sarmatyzm, kontrreformacja;
- wyjaśnić funkcjonalność środków artystycznych w utworze;
- rozpoznać gatunki literackie: epos, oda, tragedia antyczna, kronika, pieśń, hymn, dramat szekspirowski, komedia, sonet;
- wskazać w literaturze przykłady poznanych środków stylistycznych, rozpoznać cytaty;
- rozpoznać niektóre cechy języka i stylów utworów oraz epok;
- rozpoznać cechy dobrego stylu;
- zauważać funkcjonalność środków językowych w utworze;
- rozróżniać typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne,
- rozumieć, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych,

Kompozycja:

- wypowiedź dość spójna i uporządkowana;
- logiczny ciąg wypowiedzi może ulegać zaburzeniu.

Język:

- przestrzeganie zasad poprawności właściwych dla języka mówionego;
- wypowiedź komunikatywna;
- nieliczne błędy językowe.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który powinien:

- znać tytuły i autorów utworów literackich wskazanych w kanonie lektury podstawowej oraz wybranych z listy z lektur uzupełniających;
- charakteryzować bohaterów literackich, kolejność zdarzeń;
- wskazać czas i miejsce akcji;

- określić główne idee epok literackich: (starożytność – I półrocze, starożytność, średniowiecze, renesans i barok – rok szkolny)
- rozpoznawać w utworach wartości uniwersalne i narodowe;
- odtworzyć z pamięci definicje prądów i kierunków artystycznych oraz filozoficznych, charakterystycznych dla poszczególnych epok literackich, z pomocą nauczyciela wskazać je w tekstach z listy lektur obowiązkowych.
- znać pojęcia związane z dramatem klasycznym i szekspirowskim,
- znać motywy dominujące w danych epokach: matki, buntownika, miłości, nieszczęśliwej miłości, szczęścia, cierpienia, pracy, podróży do utopii, grzechu, wędrówki; arkadii, exegi monumentum, vanitas, ojczyzny, axis mundi
- w interpretacji utworów literackich odwoływać się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów, pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, *Dziadów* cz. II, *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Balladyny* Juliusza Słowackiego
- wskazać podstawowe środki artystyczne w utworze i określić ich funkcję, np. symbol, alegorię, metaforę, porównanie, obraz poetycki, oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę, antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę, przerzutnię;
- rozpoznać w tekstach i z pomocą nauczyciela wskazać funkcję: ironii, autoironii, komizmu, tragizmu, humoru, patosu, groteski;
- wykazać się znajomością nazw i cech gatunków literackich;
- znać podstawy gramatyki i ortografii polskiej; wykorzystywać wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do tworzenia własnych wypowiedzi i w interpretacji tekstów.
- dostrzegać rażące błędy językowe;
- rozpoznać charakter komunikatu (znak językowy, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, swoiste cechy kodu);
- rozpoznać informatywną, ekspresywną, impresywną, metajęzykową i poetycką funkcję języka;
- dostrzec naruszenia estetyki wypowiedzi i przejawy manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności – rozpoznawać je w tekstach kultury i z pomocą nauczyciela charakteryzować je;
- rozróżniać pojęcie stylu i stylizacji (archaizacji, kolokwializacji, stylizacji środowiskowej, biblijnej, mitologicznej), rozumieć ich znaczenie w tekście;
- określać rodzaje zapożyczeń i ich funkcjonowanie w polszczyźnie różnych epok;
- rozpoznawać słownictwo o charakterze wartościującym, odróżniać słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego;
- rozpoznawać rodzaje stylizacji (archaizacja, stylizacja biblijna i mitologiczna)
- rozróżniać style funkcjonalne w polszczyźnie oraz rozumieć zasady ich stosowania;
- stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; rozróżniać typy argumentów; wyjaśnić w jaki sposób środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy) oddziałują na odbiorcę;
- odróżniać streszczenie od parafrazy;
- tworzyć wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicję, hasło encyklopedyczne, notatkę syntetyzującą, plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów argumentacyjnych,
- tworzyć wypowiedzi argumentacyjne spełniające warunki polecenia (tzn. zawierające jasno określone stanowisko oraz argumenty)
- formułować argumenty na podstawie tekstów lektur obowiązkowych oraz znanych kontekstów i przeprowadzać częściowo logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów

Kompozycja:

- wypowiedź na ogół spójna i uporządkowana;
- dopuszczalne zaburzenia logicznego ciągu wypowiedzi.

Język:

- wypowiedź komunikatywna;
- przestrzeganie zasad poprawności dla języka mówionego;
- błędy językowe

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka polskiego dla ucznia z orzeczonymi specyficznymi trudnościami w pisaniu i czytaniu:

- Ucznia dyslektycznego na zajęciach języka polskiego obowiązują i dotyczą wszystkie wymagania i kryteria ocen oraz formy pracy i sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych określone wymaganiami i kryteriami ocen dla wszystkich pozostałych uczniów. W niektórych przypadkach (niżej wymienionych) uczeń z dysfunkcją będzie traktowany inaczej ze względu na specyfikę i charakter napotykanymi trudnościami.
- Uczeń posługuje się wszystkimi formami wypowiedzi pisemnej, przy czym o ocenie decyduje treść i zawartość merytoryczna, w mniejszym stopniu poprawność ortograficzna (ocenia się stopień nasilenia rażących błędów).
- Sprawdziany i kartkówki oceniane są na podstawie poziomu opanowanej wiedzy, stylu i poprawności językowej z pominięciem poprawności ortograficznej.
- Uczeń wykonuje wszystkie zadania domowe, systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy, przy czym stara się w domu korygować błędy zawsze korzystać ze „Słownika ortograficznego”.
- Czas pisania sprawdzianu, kartkówki lub wypracowania klasowego może zostać wydłużony, o ile wynika to z zaleceń Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.

a) Lektury obowiązkowe:

- *Biblia*, w tym fragmenty *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*, *Księgi Koheleta*, *Księgi Psalmów*, *Apokalipsy wg św. Jana*;
- Jan Parandowski *Mitologia* (część I Grecja)
- Homer *Iliada* (we fragmentach)
- Sofokles *Antygona*
- Horacy - wybór poezji
- *Bogurodzica*
- *Lament świętokrzyski*
- *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (we fragmentach)
- *Pieśń o Rolandzie* (we fragmentach)
- Jan Kochanowski - pieśni (*Pieśń IX (I)*, *Pieśń V (II)*), psalmy (*Psalm 13*, *Psalm 47*), treny (IX, X, XI, XIX)
- Daniel Naborowski - wybór poezji
- Jan Andrzej Morsztyn - wybór poezji
- Mikołaj Sęp Szarzyński - wybór poezji
- Jan Chryzostom Pasek *Pamiętniki* (we fragmentach)
- Wiliam Szekspir *Makbet*,
- Molier *Skąpiec*

b) Lektury uzupełniające (do wyboru dwie):

- *Dzieje Tristana i Izoldy* (we fragmentach)
- *Legenda o św. Aleksym* (we fragmentach)
- *Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu* (we fragmentach)
- Gall Anonim *Kronika polska* (we fragmentach)
- Andrzej Frycz Modrzewski *O poprawie Rzeczypospolitej* (we fragmentach)
- Piotr Skarga *Kazania sejmowe* (we fragmentach)
- Jan Kochanowski *Odprawa posłów greckich*